

Dorin PETRESC
(editor)

SERIA
ARHIVELE MEMORIEI
(Mărturii de Istorie Orală)

I.

Confesiunile Veteranului de război

LAZĂR T. ARON:

„Cu Batalionul nr.10

Vânători de Munte Hațeg,

în Războiul Mondial”

Editura KARINA Deva

Tipar digital executat la S.C. Clic Computer Art Design S.R.L.,

Deva, B-dul Iuliu Maniu, Bl. J / parter, jud. Hunedoara

Tel: 0721 374 581, www.tipardeva.ro

Descrierea CIP A Bibliotecii Naționale a României

PETRESC, DORIN

Confesiunile Veteranului de război Lazăr T. Aron:

„Cu Batalionul nr.10 Vânători de Munte Hațeg,

în Războiul Mondial” / Dorin Petresc. - Deva : Editura Karina, 2016

ISBN 978-606-8514-95-6

621.547.2-75

Tehnoredactare și machetare computerizată: Dorin Petresc

Coperta și grafica: Dorin Petresc

Ilustrații copertă:

1. Grupă de schiori din Batalionul 10 V.M. Hațeg;
2. a) Companie din Batalionul 10 V.M. Hațeg, defilând după cucerirea Nalcikului, pe Frontul de Est;
b) Octombrie 1944. Militarii din Batalionul 10 Vânători de Munte Hațeg, la frontiera româno-ungară.

Dorin PETRESC
(editor)

SERIA
ARHIVELE MEMORIEI
(Mărturii de Istorie Orală)

I.

Confesiunile Veteranului de război

LAZĂR T. ARON:

„Cu Batalionul nr.10

Vânători de Munte Hațeg,

în Războiul Mondial”

(Prefață – Profesor Dumitru BARNA

Avant-propos – General de brigadă (r) Vasile BĂREA

Prolegomena, Studiu introductiv, Considerații istoriografice,

Ediție critică, În loc de încheiere, Bibliografie,

Indice alfabetic și Anexe –

Dr. Dorin PETRESC)

EDITURA KARINA DEVA
2016

*Dedicăm această carte aniversării unui Veac de la înființarea
Trupelor Vânătorilor de Munte din Armata Română
(1916-2016)!*

Sumar

Reflecții la apariția unei cărți de cinstire a oamenilor
care au făurit istoria

[Alina Maria State]

8

Prefață

[Profesor Dumitru Barna]

9

Gânduri la Centenarul Vânătorilor de Munte din Armata
Română, 3 nov. 1916- 3 nov. 2016 (Avant-propos)

[General de brigadă (rez.) Vasile Bârea]

13

Prolegomena

[Dr. Dorin Petresc]

21

I.1. Batalionul nr. 10 Vânători de Munte Hațeg.

Retrospectivă istorică (1923-1946)

[Dr. Dorin Petresc]

29

I.2. „Ultimul supraviețuitor”, la șapte decenii de la încheierea
războiului: portretul unui destin -

Vânătorul de munte Lazăr T. Aron

[Dr. Petresc Dorin]

63

I.3. Considerații istoriografice asupra ediției

[Dr. Dorin Petresc]

69

Confesiunile veteranului Lazăr. T. Aron

II. „LAZĂR T. ARON,
Din confesiunile unui veteran de război, combatant activ în
Batalionul nr. 10 Vânători de Munte Hațeg”
[Ediție critică, note de subsol de dr. Dorin Petresc]:

81

Date personale

82

Date privind armata

83

Întoarcerea armelor și Operațiunea «Cobra», la Hațeg

91

Plecarea pe front. În apărarea Orăștiei

94

Marș forțat, până în creștetul Munților Apuseni

97

«Botezul» focului, la Iara

100

Faptele de curaj ale cercetașului Silaghi

104

Întâlnire cu Armata Roșie

106

Operațiuni de eliberare, în Ardealul de Nord

109

Războiul continuă

118

Pe Frontul de Vest, în Ungaria

121

Sacrificiul eroic al lui Silaghi și al cercetașilor săi

127

Cu Batalionul 10 Vânători de Munte Hațeg, în Războiul Mondial

Crăciun, 1944

130

Ațiuni de luptă pentru eliberarea Cehoslovaciei

133

Ofensivă, în Munții Tatra

135

Internat la spital, cu picioarele degerate

141

Din nou, pe front

147

Ziua Victoriei, la Lisen. Sfârșitul războiului?

158

O lună, bivouac în Boemia

161

Reîntoarcerea în patrie

164

Vremuri tulburi, pentru Vânătorii de Munte

166

Gânduri de final

169

În loc de încheiere

[Dr. Dorin Petresc]

171

Bibliografie

173

Indice alfabetic, onomastic și toponimistic

182

Anexe documentare și ilustrații

191

Reflecții la apariția unei cărți de cinstire a oamenilor care au făurit istoria

Puțini eroi mai trăiesc. Sunt printre noi, dar trec neobservați, pentru că una dintre principalele calități ale unui erou adevărat este modestia. Din când în când, poveștile lor mai ies la lumină. Lucrarea de față reprezintă o raritate: momente dintr-o perioadă în care omenirea căzuse, practic, într-o prăpastie, relatate chiar de către unul dintre cei care le-au trăit din plin, mai mereu pe muchia ascuțită dintre viață și moarte. E obligatoriu ca astfel de povești să nu se piardă. Acesta este principalul motiv pentru care suntem onorați să susținem financiar lucrarea domnului Dorin Petresc.

„Jos pălăria” - cafenea dependentă de cultură

Prefață

Mărturisesc, din capul locului, că nu-mi pot stăpâni bucuria și satisfacția de a insera câteva gânduri și idei, în prefațarea unei lucrări de memorialistică militară, privind cel de-al Doilea Război Mondial, apărută datorită strădaniilor veteranului de război LAZĂR Aron și, mai ales, a entuziastului și deosebitului cercetător al istoriei locale hunedorene (și nu numai) – dr. Dorin PETRESC, fostul meu student la Alba-Iulia, actualmente bun prieten și colaborator în cercetarea documentelor istorice!

Trebuie să subliniez faptul că, atunci când, la începutul anilor '80 din secolul trecut, am primit locuință în blocul unde domiciliesc și în prezent, devenind vecin cu veteranul de război Lazăr Aron și familia acestuia, nu am bănuțit că, peste ani destul de mulți, voi avea onoarea de a prefața un volum de memorii de război, depășate de acest om deosebit, caracterizat de o bunătate și liniște sufletească remarcabile, cum de altfel este și întreaga sa familie.

Pe măsură ce ne-am cunoscut mai bine, cu el, dar și cu un alt vecin al nostru (din păcate, între timp, decedat) – domnul BARCAN Mihai, am intrat în discuții și „povești” diverse, preponderent legate de istorie și politică, mai ales după ce au aflat că sunt profesor de istorie și lucrez la Arhivele Naționale din Deva. Ambii vecini erau cititori atenți ai unor publicații și lucrări de istorie („Magazin Istoric”, monografiile de localități etc.) și mă provocau la discuții aprinse, pentru a-și lămuri unele aspecte din trecutul județului sau țării noastre.

Confesiunile veteranului Lazăr. T. Aron

După 1990, când amândoi au devenit pensionari și aveau mai mult timp liber, domnul Barcan a insistat pe lângă veteranul Lazăr Aron, ca acesta să-și reamintească și să-și povestească peripețiile prin care a trecut, în tinerețile sale, după ce a fost încorporat în armată și trimis pe Frontul de Vest, unde a luptat până la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial.

Deși aflat la o vârstă destul de înaintată, dar cu o memorie fenomenală, veteranul a povestit, cu lux de amănunte și cu o acuratețe deosebite, evenimentele și acțiunile militare la care a luat parte, în perioada cât a fost soldat, pe front. Domnul Barcan a consemnat totul, după dictare, cu o lăudabilă „răbdare de fier”, într-un carnet tip agendă de însemnări. Cele relatate inițial de memorialist au fost completate cu alte amintiri, după discuții și reveniri ulterioare, pe măsură ce alte întâmplări și evenimente reapăreau din memoria fostului ostaș. Atunci când au considerat că filonul amintirilor fusese epuizat, cei doi vecini mi-au încredințat manuscrisul, cu dorința ca acesta să nu se piardă, iar acele valoroase mărturii istorice să nu dispară pentru totdeauna. Știind că lucrez la Arhivele Naționale – deținătorul legal al documentelor istorice locale, s-au gândit că, astfel, le pot salva și, eventual, la momentul potrivit, ar putea fi publicate.

Deoarece eu aveam ca teme de cercetare istorică alte domenii (cultură, învățământ, biserică ș.a.), am avut inspirația providențială de a înmâna manuscrisul, spre o eventuală valorificare științifică, unui istoric entuziast, pasionat, cu o neobosită sete de cunoaștere a diverselor aspecte ale istoriei, mai potrivit din punctul de vedere al primei sale profesii – cea de militar – fostul meu student la Facultatea de Istorie de la Alba-Iulia, dr. Dorin Petresc. Trebuie să recunosc că acest fapt a fost hotărâtor în ceea ce privește soarta manuscrisului, pentru păstrarea memoriilor și memoriei bătrânului veteran de război Lazăr Aron.

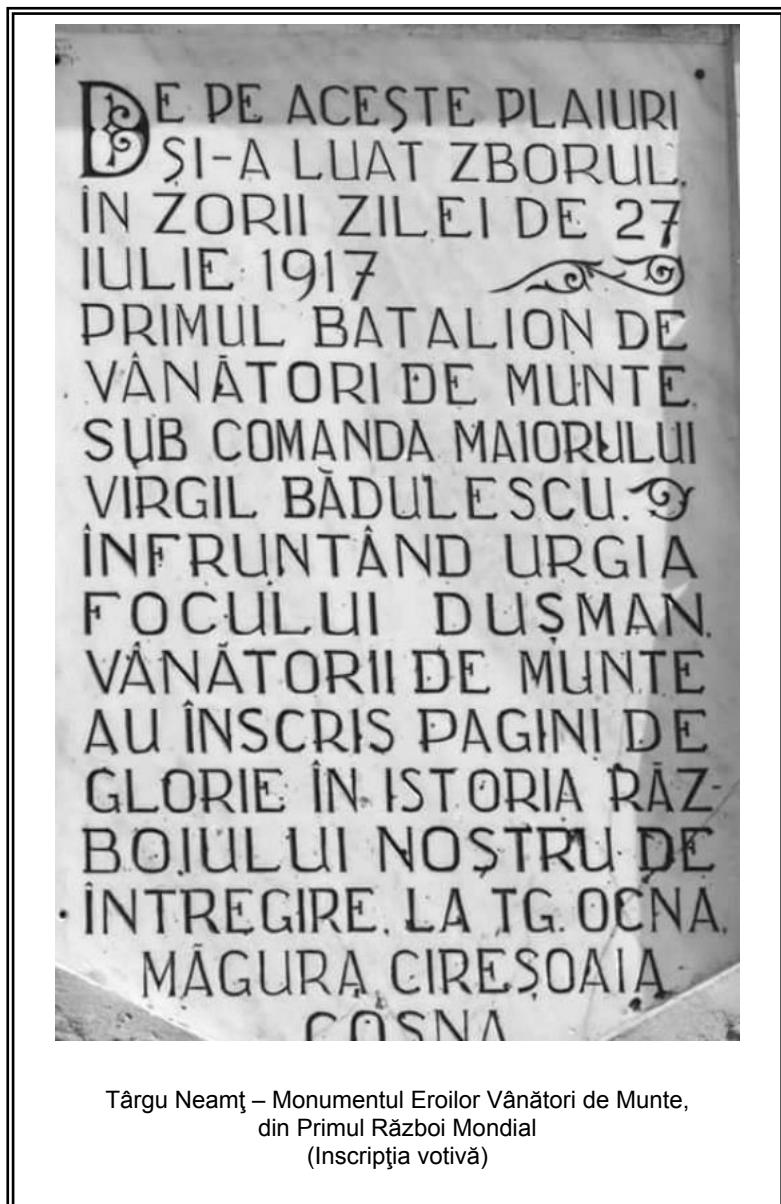
Cu Batalionul 10 Vânători de Munte Hațeg, în Războiul Mondial

Înarmat cu entuziasmul și priceperea (dar și răbdarea) care îl caracterizează, domnul dr. Dorin Petresc a trecut la prelucrarea acestui manuscris, după toate canoanele metodologiei științifice, străduindu-se să facă tot posibilul pentru publicarea acestor memorii de război și introducerea lor în circuitul istoriografiei contemporane.

După un travaliu care a durat aproximativ un an de zile, vedem rezultatul unei activități asidue, migăloase, chiar costisitoare, având drept rezultat un lucru deosebit - ediția critică a unui volum de amintiri cu o valoare de necontestat!

Cu satisfacția împlinirii unui scop cultural și uman, nu pot să spun în încheiere, decât cuvintele următoare: **Cinste lucrării de redare a istoriei și, mai ales, cinste și onoare celor care au scris-o și publicat-o - Veteranul erou Aron LAZĂR și istoricul dr. Dorin PETRESC!**

**Profesor Dumitru BARNA,
Deva**

Târgu Neamț – Monumentul Eroilor Vânători de Munte,
din Primul Război Mondial
(Inscripția votivă)